

Van	Juridisch Kenniscentrum SDG	Contactpersoon	Daphne van Zandvoort
Aan	Ellen Kelder, gemeente Dordrecht	Telefoon	Klik of tik om tekst in te voeren.
Datum	14-03-2023	Mobiel nummer	06-40701273
Betreft	KRW Maatregelen Hel- en Zuilespolder	E-mail	dmtj.van.zandvoort@drechtsteden.nl

VRAAGSTELLING

Uit Raadsinformatiebrief d.d. 15 november (2022-0182469)

'Rijkswaterstaat (RWS) heeft een opdracht (zie bijlage 1) om de ecologische doelstellingen te realiseren die voortvloeien uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) voor het waterlichaam Boven en Beneden Merwede, waarvan de Sliedrechtse Biesbosch onderdeel uitmaakt. De waterkwaliteit van deze wateren is slecht. Dordrecht heeft als hoofdstad van de Biesbosch belang bij een goede waterkwaliteit van het Nationaal Park de Biesbosch. Vanuit dit belang is er tot nu toe ambtelijk samengewerkt met RWS. Medio 2021 zijn de voorkeursvarianten door RWS afgerond en is de transformatie van de Hel- en Zuilespolder naar voren gekomen als maatregel in de voorkeursvariant. In deze variant wordt dit agrarische gebied getransformeerd naar een delta natuurgebied (getijdenlandschap). Hiervoor is een schetsontwerp opgesteld door RWS middels een participatieproces. In dit proces heeft de gemeente op ambtelijk niveau verschillende belangen en wensen ingebracht.'

Vraag: de Hel- en Zuilespolder is in eigendom bij de gemeente Dordrecht en ligt ook op haar grondgebied. In hoeverre en met welke instrumentarium kan het Rijk (Ministerie van Infrastructuur en Milieu (hierna I&M)/ Rijkswaterstaat (hierna RWS)) het omvormen van de Hel- en Zuilespolder naar een delta natuurgebied afdwingen/opleggen?

BEANTWOORDING

Omvorming van de Hel- en Zuilespolder naar een delta natuurgebied moet zowel publiekrechtelijk als privaatrechtelijk mogelijk worden gemaakt. Ik zal hieronder eerst ingaan op de mogelijkheden die I&M daarvoor heeft binnen het publiekrecht (bestemming). Daarna zal ik diezelfde vraag beantwoorden binnen de kader van het privaatrecht (eigendomsrecht).

Publiekrecht: bestemmingswijziging Hel- en Zuilespolder

Op dit moment gelden in de Hel- en Zuilespolder de regels uit het bestemmingsplan 'Nieuwe Sliedrechtste Biesbosch'. De percelen hebben in dit bestemmingplan de bestemming 'Recreatie' en zijn bedoeld voor o.a. dag- en verblijfsrecreatie. Het feitelijk gebruik van de percelen is overwegend agrarisch (grasland). Omvorming van het huidige gebruik naar een delta natuurgebied past niet

binnen de regels van het huidige bestemmingsplan. Daarvoor moet het bestemmingsplan worden aangepast. Bestemmingsplanwijziging is een bevoegdheid van de Raad. De Raad kan er voor kiezen niet mee te werken aan een bestemmingsplanwijziging. I&M zal in dat geval, gelet op de KRW verplichtingen die het Rijk heeft, zelf haar bevoegdheden inzetten om alsnog tot de ruimtelijke inpassing van het delta natuurgebied te komen. Hiervoor zal I&M moeten motiveren welke nationale ruimtelijke belangen zijn gediend met het vaststellen van het Inpassingsplan, waarom dit past binnen een goede ruimtelijke ordening van dit gebied en daarmee samenhangend waarom deze maatregelen juist op deze plek moeten worden getroffen.

Op grond van artikel 3.28, eerste lid Wet ruimtelijke ordening kan de minister van I&M (hierna: minister) samen met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (hierna: minister VRO) een Rijksinpassingsplan vaststellen. Een Rijksinpassingsplan is een bestemmingsplan dat door de minister en de minister van VRO wordt vastgesteld. In een Rijksinpassingsplan worden, net als bij een bestemmingsplan, aan de in het plan gelegen percelen, bestemmingen toegekend. De ministers hebben deze bevoegdheid als er nationale belangen in het geding zijn. De ministers zetten deze bevoegdheid over het algemeen enkel in als de gemeente niet wil meewerken aan een bestemmingsplanwijziging ten gunste van deze nationale belangen. Vanaf het moment dat de ministers een ontwerp Inpassingsplan ter inzage leggen, is de Raad niet langer bevoegd voor dat gebied een bestemmingsplan vast te stellen. Voordat de ministers van deze bevoegdheid gebruik maken moet de Raad hierover worden gehoord. Hoewel de Raad bij dit 'horen' haar zienswijze mag geven op de plannen van de ministers, zijn het uiteindelijk de ministers die een belangenafweging maken en het besluit nemen.

Conclusie: als de Raad besluit niet mee te werken aan een bestemmingsplanwijziging voor de Hel- en Zuilespolder, kunnen de ministers voor dit gebied een Rijksinpassingsplan vaststellen (artikel 3.28, lid 1 Wro). Hiermee wordt het creëren van een delta natuurgebied ruimtelijke mogelijk gemaakt. Er is onder meer een Rijksinpassingsplan gemaakt voor de Hertogin Hedwigepolder.

Privaatrecht: onteigening gronden Hel- en Zuilespolder

Een grondeigenaar bepaalt in beginsel en binnen de publiekrechtelijke kaders welk gebruik zij toelaat op haar eigendom. De Onteigeningswet biedt het Rijk echter de mogelijkheid om gronden te onteigenen in het publieke belang van de Staat. Op grond van artikel 77, eerste lid onder 1° van de Onteigeningswet kan onteigening plaatsvinden 'ten behoeve van de uitvoering van (...) de feitelijke toestand overeenkomst een bestemmingsplan of inpassingsplan (...)'. Dit betekent dat percelen onteigend kunnen worden als dat nodig is om bestemmingen te realiseren die door een Rijksinpassingsplan aan die percelen zijn toegekend. Onteigening is een laatste middel om tot realisatie van de bestemmingen in een Rijksinpassingsplan over te gaan. Voordat percelen daadwerkelijk worden onteigend, moet eerst worden geprobeerd om tot minnelijke aankoop van die gronden te komen. Hierover zal dus eerst onderhandeld moeten worden. Als de percelen eenmaal eigendom zijn van I&M, dan kan RWS overgaan tot realisatie van het delta natuurgebied.

Conclusie: als de gemeente besluit niet mee te werken aan de realisatie van een delta natuurgebied op de percelen die bij haar in eigendom zijn, kan I&M tot onteigening van de gronden over gaan.